

N:o 20.

Ank. till Riksd. kansli den 7 mars 1892, kl. 2 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändringar i strafflagen den 16 februari 1864.

Till lagutskottets handläggning har Andra Kammaren hänvisat tre särskilda motioner om ändringar i strafflagen den 16 februari 1864, hvilka motioner afgifvits af herr *Olof Olsson*, n:o 109, samt af herrar *Jan Eliasson*, n:o 24, och *Nils Petersson*, n:o 121.

Herr *Olof Olsson*, med hvilken herrar *Fridtjuv Berg* och *Edvard Wavrinsky* förklarar sig instämma, föreslår: »att Riksdagen måtte såsom § 13 besluta följande tillägg till kap. 4 strafflagen:

För den, som blifvit dömd till fängelse eller straffarbete, skall från strafftiden afdragas den tid, han i och för ransakningen och före det slutliga utslaget suttit häktad, dervid, om han gjort sig skyldig till straffarbete, den tid han suttit i ransakningsfängelse skall till straffarbete öfvergå i öfverensstämmelse med den i 4 kap. 6 § strafflagen stadgade grund, att emot två månaders ransakningsfängelse svarar en månads straffarbete och så vidare, hvarvid gäller, att, om vid sådan öfvergång af straff brutet månadstal uppkommer, half månad räknas till femton dagar»; och anför motionären till stöd för sin berörda framställning hufvudsakligen följande: Rättvisa och billighet syntes fordra, att den, som blifvit dömd till straff af frihetens förlust med eller utan tvångsarbete, ej längre beröfvades densamma än enligt lag stadgad vore. Icke för ty förlängdes straffet med

hela den tid, som till ransakningen erfordrades, ibland oskäligen länge. Exempel skulle till och med ej saknas, att häktningstiden under ransakningen öfverskjutit den tid, som genom straffet blifvit ådömd.

Härtill komme att, i följd af vårt fängelseväsendes nuvarande beskaffenhet, ransakningsfängen behandlades i det närmaste lika med den, som blifvit till enkelt fängelse dömd, ja, till och med så till vida kunde hafva det sämre, som fängelsedirektören vore förbunden att, så vidt ske kan, skaffa den senare arbete, hvilket icke åläge honom i afseende på ransakningsfänge.

Följden här af torde äfven blifvit, att i ej få fall de anklagade hellre åtagit sig mindre brott, till hvilka de ej känt sig skyldige, än genom fortsatt nekande velat förlänga fängelsetiden, och i synnerhet att de uraktlåtit att klaga öfver dom, som de ansett orättvis.

Dylika missförhållanden måste så mycket mera väcka ogillande och såra rättskänslan, som häktningsrätten på senare tider väsentligen blifvit utvidgad.

Redan genom den ursprungliga ordalydelsen af de häktningsrätten rörande mom. 5, 6 och 7 i § 19 af kongl. förordningen den 16 februari 1864 angående nya strafflagens införande o. s. v. vore nämnda rätt betydligt utsträckt. Men ännu mera hade detta blifvit fallet genom det tillägg till mom. 6, som gjorts genom kongl. förordningen den 1 mars 1878.

Det vore väl sant, att den häktning, hvarom sistnämnda lagrum handlade, afsåge att förekomma, att den för brott misstänkte rymmer eller undanrödjer bevisning, och därför stundom vore nödvändig. Men då genom det nämnda tillägget äfven den finge häktas, som ej hade stadigt hemvist men misstänktes för brott, hvarå fängelse kan följa, allenast skälig anledning funnes, att han skulle afvika, så föranledde gällande stadganden om häktning de hårdaste orättvisor mot den fattigare samhällsklassen. Hvarken polismyndigheterna eller domstolarne plägade, innan häktning skedde, undersöka, om bestämd anledning funnes, att den för mindre brott misstänkte skulle afvika. Det toges för gifvet, att den misstänkte ämnade afvika, så snart han saknade stadigt hemvist.

Förhandlingarne vid förordningens antagande visade, att lagstiftaren med den, som saknar stadigt hemvist, menade arbetare, som tillfälligtvis uppehölle sig annorstädes än å hemorten. Men myndigheterna tolkade förordningen så, att hvar och en, som ej för längre tid hyrde egen bostad, saknade stadigt hemvist.

En tillfyllestgörande rättelse i ofvan anmärkta missförhållanden

syntes motionären ej på annat sätt kunna åstadkommas, än att ransakningstiden finge afdragas från det slutligen ådömda frihetsstraffet, utan afseende på den tid, hvarmed ransakningstiden möjligen öfverskridit strafftiden.

En dylik ändring torde äfven finnas stå i öfverstämmelse med det stadgande i regeringsformen § 16, som bjöde, att Konungen bör ingen förderfva eller förderfva låta till lif, ära, *personlig frihet* och välfärd, utan han lagligen förvunnen och dömd är.

Hvad beträffade lämpligaste platsen för införandet af en dylik lagförändring, kunde man välja mellan ett tillägg till 4 kap. strafflagen, »om sammanträffande af brott och om förening eller förändring af straff», såsom en 13 § eller ett tillägg till förordningen om strafflagens införande.

Med allt erkännande af det människovänliga syfte, som röjer sig i motionärens framställning, kan utskottet likväl icke skänka densamma sitt understöd. Mot förslaget kunna nemligen enligt utskottets åsigt vigtiga betänkligheter göras gällande. Till en början må sålunda erinras, att införande af en lagbestämmelse af den generella innebörd, som utmärker det af motionären föreslagna tillägg, skulle medföra en alltför stark frestelse för ransakningsfänge att medelst ihärdigt nekande eller allehanda undanflykter fördröja ransakningen, helst ett fortsatt vistande i ransakningsfängelset utan tvifvel måste te sig mindre motbjudande än vistelsen i straffängelset. I hvarje fall synes sålunda ett afdrag å den egentliga strafftiden i motionens syfte icke kunna ifrågasättas för annan än den, som utan någon af honom omedelbart gifven anledning måst kvarhållas i ransakningsfängelse. Så är t. ex. ofta händelsen, der en för brott tilltalad och häktad person måhända redan vid första ransakningstillfället afgifvit en, såvidt honom rör, fullständig bekännelse, men domstolen för vidare utredning i målet eller utrönande af annan persons delaktighet uti den ifrågavarande förbrytelsen ser sig nödsakad att uppskjuta ransakningen. Äfven för nu antydda fall auser utskottet emellertid betänkligt att medgifva en afräkning, sådan som motionären föreslagit. Härigenom skulle nemligen den efter en måhända långvarig ransakning slutligen sakfælde brottslingen komma i en väsentligt bättre ställning än den, som icke kunnat sakfällas, men hvilkens häktande å andra sidan förklarats icke hafva saknat fog. Annu skarpare ter sig denna motsättning i fråga om den, hvilken varit för brott häktad, men fullständigt frikänts utan att likväl

sedermera kunna mot bestämmelserna i lagen den 12 mars 1886 undfå godtgörelse af allmänna medel för den tid han sutit häktad. Såväl lagkomitén som äldre lagberedningen upptogo i sina förslag till ny strafflagstiftning det förhållande att någon utan eget vållande sutit längre tid häktad såsom en omständighet, hvilken i hvarje fall skulle anses såsom förmildrande. Jemväl utskottet anser, att ifrågavarande omständighet icke kan betraktas annorledes än såsom en fråga, hvilken domaren har att vid straffmätningen egna all nödig hänsyn, och utskottet är för sin del också öfvertygad, att denna uppfattning delas och tillämpas af de lagskipande myndigheterna i landet. Vid sådant förhållande torde det emellertid befinnas öfverflödigt att, på sätt lagkomitén och lagberedningen föreslagit, uttryckligen i lag förklara, att en dylik omständighet skall anses såsom förmildrande. Tillvaron af en sådan föreskrift skulle ock tilläfvintyrs någon gång utöfva ett obehörigt tvång på den fria pröfningsrätt, som bör vara domaren i slika fall förbehållen. Slutligen vill utskottet erinra, hurusom enligt förordningen angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraftegande utslag, den 30 maj 1873 den, som blifvit dömd till straffarbete på viss tid eller till fängelse och skall hållas häktad i afbidan derå, att det öfver honom fällda utslag vinner laga kraft, genast utan hinder af åklagares eller målsegandes besvär får börja aftjena sitt straff, derest han i föreskrifven ordning förklarar sig nöjd med utslaget.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, föranlåtes utskottet hemställa,

1:o) att herr Olof Olssons ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

22 och 24 §§ i 15 kap. strafflagen hafva för närvarande följande lydelse, den förra:

»Tvingar någon, utan laga rätt, eller med missbruk af sin rätt, genom våld eller hot, annan att något göra, tåla eller underlåta; straffes högst med straffarbete i två år, i de fall, der gerningen ej med svårare straff särskildt belagd är»,

samt den senare:

»Brott, som i 22 § sagdt är, må ej åtalas af allmän åklagare, der ej målsegande det till sådant åtal angifver; ej heller må brott, som i 23 § sägs, åtalas af annan, än målsegande.»

I sin ofvan omförmälda motion anför nu herr *Jan Eliasson*:

»I närvarande tid visa sig flera oroande företeelser, som varit obekanta för våra fäder, och hvilka, efter undertecknads uppfattning, hota att störande inverka på samhällslugnet.

Bland dessa företeelser intaga de vanligblifna strejkerna ett framstående rum samt påkalla, efter mitt förmenande, statsmagternas uppmärksamhet samt en ändring i lagstiftningen.

Det är icke min afsigt att klandra alla arbetsinställelser eller söka minska friheten för arbetaren. Det förefaller mig, att den, som icke af samhället för brott straffats med frihetens förlust, bör utan andras inblandning ega fritt arbeta hvarest och mot den ersättning som han kan betinga sig och att sådant bör vara hvars och ens ensak. Sjelf, och ingen annan, står han ju i ansvar för följderna. Detta öfverensstämmer ock med lagarne och i långliga tider följd praxis, ja till och med nutidens läror om människans fri- och rättigheter; men hvad jag för min del icke kan gilla, och som dessutom, efter mitt omdöme, ej gerna kan betraktas annat än som en motsats till friheten, det är intrigerna, mången gång från ointresserade, för en arbetsinställelse, samt öfvertalningen till och hotet för underlåtenhet att följa andras åsigter och föreskrifter, hvarigenom arbetare hindras i sin frihet att arbete fullgöra. Dylika åtgärder hafva likväl, efter hvad erfarenheten enligt min uppfattning visat, utöfvat det största inflytande, synnerligen vid strejker med större omfattning. Är det dock arbetarens rätt och öfverensstämmande med svensk frihet och nutidens uppfattning deraf att gent emot arbetsgifvare, och vid antagande af arbete, handla som enskild och fri person, då förefaller det mig, att han äfven bör ega samma rätt af ointresserade och af kamrater samt blifva i denna rätt skyddad af lagarne och staten. Så är dock icke förhållandet för närvarande och i verkligheten.

Ser man på strafflagen, så finner man, att den stadgar ansvar i flera och tydligen omnämnda fall för brott mot annans frihet och för åtgärder, hvarigenom andras väl äfventyras. Den innehåller ock, i 22 och 23 §§ af 15 kap., bestämmelser om ansvar för förbrytelser af nu antydda art. Det förefinnes dock i 24 § det stadgandet, att brott, som äro sagda i §§ 22 och 23, ej må åtalas sjelfmant af allmän åklagare. Sistnämnda föreskrift har, efter min uppfattning, haft till följd, att anstiftare och ledare af arbetsinställelser merendels gått fria från bestraffning, enär det kan förutsättas, att ett flertal, af fruktan för hämnd, icke

våga till åtal anmäla dylika agitationer. Tager man likväl i betraktande, att mångas fattigdom, försakelser och lidanden uppkommit genom strejker, och att detta förhållande icke grundats på eller förorsakats af alla i arbetsinställelser deltagandes frivilliga åtgöranden, samt att strejkerna, vid tiden för strafflagens antagande, voro, om icke obekanta, likväl mindre allmänna än nu, så torde det, när man ser saken från arbetarens synpunkter, kunna sättas i fråga, om det ej vore nödigt att antaga en ny bestämmelse, hvarigenom det mera tydligt stadgades ansvar för den eller dem, som medelst list, lock, hot eller tvång, i afsigt att åstadkomma skada, förmår annan att inställa sitt arbete och afstå sin arbetsförtjenst eller hindrar honom från att ett lofligt arbete utföra.

I vårt land, liksom i flera andra länder, hafva arbetsinställelser rätt ofta under senare tid förekommit; men få torde dock de fall vara, då arbetarne derigenom vunnit någon verklig fördel. Merendels har det ock visat sig, att främmande agitatorer, hvilka förlora minst på en dålig utgång, gifvit anledning och uppmanat till en strejks början och fortsättning. Som oftast har till och med den på afstånd från platsen boende betraktaren märkt tydliga tecken, att s. k. strejkbrytare behandlats i strid med lagarne och tänkesätten om frihet. Tvång har varit det utmärkande vid nästan alla arbetsinställelser. Utan tvång vore det knappt tänkbart att en sammanhållning skulle kunna vinnas. Om likväl detta tvång är i fäderneslandets och dess inbyggares sanna intresse, så att det därför förtjenar tolereras, derom torde det finnas många tvifflare.

Det kan gerna icke förnekas, att flera arbetsinställelser likna och urarta till uppror. Man har ofta sett, att militärbevakning eller ökad polis varit nödvändig för samhällsfridens bevarande. I verkligheten tyckes det förhålla sig så, att staten, i fråga om arbetsvägran och dess följder, endast har skyldigheter, men inga rättigheter. För min del kan jag icke finna, att deri ligger konsekvens.

Under sådana förhållanden förefaller det mig vara icke endast en rättighet, utan äfven en pligt för statsmagterna att betrakta arbetsinställelsers upphofsmän såsom brottslingar mot annans frihet och stadga ansvar, hvarigenom man kan våga hoppas att i någon mån minska hvad som obestriddligen är för arbetaren både demoraliserande och ekonomiskt ruinerande. Att allmän åklagare tillerkännes rättighet och ålägges skyldighet att sjelfmant åtala brott af nu ifrågasatt art, borde, efter min tanke, icke

vara mera förbjudet än åtal för förseelser, som hafva mindre verkningar till följd, hvilka åklagare nu ega beifra.

Af dessa skäl vågar jag föreslå,
det Riksdagen beslutar:

att i 15 kap. strafflagen, som handlar om brott mot annans frihet, må intagas en bestämmelse af följande lydelse:

Den, som förbryter sig mot annans frihet derigenom, att han, i afsigt att åstadkomma skada, medelst list, lock, hot eller tvång, förmår någon att afstå lofligt arbete, eller hindrar dess utförande, dömes till straffarbete från och med 6 månader till och med två år; samt

att, om denna framställning vinner bifall, den ifrågasatta bestämmelsen intages under § 24 och de nuvarande 24 och 25 §§ förändras till §§ 25 och 26.»

Utskottet delar motionärens förtrytelse öfver de upprörande kränkningar af det enskilda aftalets frihet, som erfarenheten från senare tidens arbetsinställelser i vårt land mer än en gång haft att framvisa, och finner, lika med motionären, arbetarnes eget väl kräfva ett verksammare skydd mot dylika kränkningar, än den gällande lagstiftningen förmår lemna. Att i sådant hänseende, på sätt motionären föreslagit, i lagen införa ett nytt slags frihetsbrott, hvars särskilda karakter skulle bestå deri att någon, i afsigt att åstadkomma skada, medelst list, lock, hot eller tvång förmådde annan att afstå från ett lofligt arbete eller hindrade dess utförande, torde emellertid icke vara nödigt eller ens för motionens eget syfte gagneligt. Dels synes nemligen den art af frihetsbrott, som i ofvan anförda 22 § i strafflagens 15 kap. karakteriseras, äfven i afseende å den strafflatitud, som finnes angifven, fullständigt täcka den speciella brottsart, för hvilken motionären förordar en särskild straffbestämmelse, och dels skulle det kraf motionären i fråga om denna speciella art af frihetsbrott uppställt på befintligheten af en i hvarje särskildt fall bevislig afsigt att åstadkomma skada i betänklig grad förlama straffbudets effektivitet.

Motionären har emellertid sjelf antydtt en annan utväg för vinnande af motionens syfte, den nemligen att ställa förevarande art af rättskränkning under allmänt åtal, och utskottet är för sin del öfvertygad att på denna väg syftemålet med motionen säkrast och bäst står att vinna. Lika med motionären håller utskottet nemligen före, att fruktan för hämnd

eller andra under trycket af ett olidligt tvång framkallade hänsyn i allmänhet förhindra en angivelse, som eljest icke uteblifvit, och att sålunda, derest förbrytelser af ifrågavarande slag ställas under allmänt åtal, desamma komma att oftare än nu sker erhålla välförtjent näpst. Då hvad utskottet sålunda närmast med afseende å den speciella art af rättsstridigt tvång, som motionen afhandlar, nu anfört, torde ega tillämplighet jemväl på de öfriga frihetsbrott, som falla inom ramen af 22 §:s straffbestämmelser, saknas emellertid giltig anledning att, på sätt motionären synes vilja förutsätta, i afseende å åtalsrätten särskilja dem från hvarandra; och utskottet har förty — såsom nedan intagna förslag utvisar — ansett *alla* förbrytelser mot § 22 15 kap. strafflagen böra underkastas allmänt åtal och sålunda första punkten i 24 § samma kap. utgå.

6 § af 23 kap. strafflagen, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 20 juni 1890, bestämmer, att derest den, som gjort sig skyldig till ansvar för *oredlighet* eller *uppenbar vårdslöshet* mot sina borgenärer — han må nu vara gäldenär i konkursen eller sådan syssloman, hvarom i 4 § af samma kap. sägs — inför rätten styrker, att borgenärerna i konkursen blifvit till fullo förnöjda, han skall förklaras fri från allt ansvar. Enahanda är enligt förstnämnda lagrum förhållandet med sådan konkursgäldenär, som rymt för skuld och ej kommit åter inom sex månader från det han rymde, men hvilken likaledes visar, att hans borgenärer bekommit full liqvid för sina fordringar.

Slutligen meddelas i 7 § af samma kap., sådant jemväl detta lagrum lyder enligt lagen den 20 juni 1890, den föreskrift, att *oredlighet* eller *uppenbar vårdslöshet* mot borgenärer, ehvad dylik förbrytelse begåtts af gäldenär eller sådan syssloman, som i 4 § omförmäles, så ock det brott, hvarom 5 § handlar, nemligen att gäldenär, som rymt för skuld och ej kommit åter inom sex månader från det han rymde, icke må åtalas af annan än *målsegande*.

Herr N. Petersson har nu i sin ofvan omförmälda motion föreslagit: att Riksdagen ville besluta den ändring i så väl 6 som 7 §§ i 23 kap. strafflagen, att dessa paragrafer erhålla följande lydelse:

§ 6.

Den, som gjort sig skyldig till ansvar efter 5 § och efter 2 § eller 3 §, ehvad det är gäldenär eller sådan syssloman, som i 4 § sägs, vare ej för ansvar fri, äfven om han inför rätten kan styrka, att borgenärerna i konkursen blifvit till fullo förnöjda.

§ 7.

Brott, som i 2 eller 3 § omförmälas, ehvad de begåtts af gäldenären eller, efter ty i 4 § sägs, af syssloman, så ock brott, som i 5 § omförmäles, må åtalas af allmän åklagare eller af målseganden.»

Till stöd för sina ändringsförslag åberopar motionären hufvudsakligen den framställning i förevarande ämne, som gjordes af justitieombudsmannen i hans till 1888 års riksdag afgifna embetsberättelse. Berörda framställning afsåg emellertid endast ändring i fråga om *åtalsrätten* vid ifrågavarande konkursförbrytelser, i hvilket hänseende justitieombudsmannen hemställde, att dåvarande 7 § — för öfrigt i allo lika den nuvarande — måtte upphävas och nämnda förbrytelser, såsom en omedelbar följd deraf, kunna af *allmän åklagare* åtalas. Såsom motionären erinrat, blef justitieombudsmannens framställning af lagutskottet afstyrkt af anledning att, då det af justitieombudsmannen berörda ämne i sammanhang med andra delar af strafflagen jemväl varit föremål för behandling af lagberedningen, hvars förslag snart vore att förvänta, det icke syntes lämpligt, att någon framställning i ämnet för det dåvarande gjordes från Riksdagens sida; och blef denna utskottets hemställan af båda kamrarna bifallen.

I det strafflagsförslag, som genom proposition till 1890 års riksdag framlades till Riksdagens pröfning, hade ifrågavarande båda lagrum följande lydelse, 6 §: »Styrker inför rätten den, som gjort sig skyldig till ansvar efter 3 §, ehvad det är gäldenär eller sådan syssloman, som i 4 § sägs, att borgenärerna i konkursen blifvit till fullo förnöjda; varde från allt vidare ansvar fri förklarad», samt 7 §: »Brott, som i 3 § omförmäles, ehvad det begåtts af gäldenär eller, efter ty i 4 § sägs, af syssloman, må ej af allmän åklagare åtalas, der ej brottet af målsegande till sådant åtal angifves.»

I utlåtande n:o 44 anmärkte utskottet beträffande de sålunda föreslagna 6 och 7 §§, hurusom utskottet — i likhet med hvad två af högsta domstolens ledamöter vid förslaget granskning erinrat — funne riktigt att, såsom enligt gällande lag vore förhållandet, den gäldenär, som gjort sig skyldig till någon af de handlingar, hvilka i 23 kapitlets 2 § stämplades såsom oredliga, men som derefter till fullo förnöjde sina borgenärer, vore fritagen från ansvar.

När det visat sig, att dessa gäldenärens åtgärder icke utgjort hinder för honom att godtgöra sina fordringsegare, torde det vara alldeles onödigt och äfven obilligt att döma honom till ansvar för de förfoganden han sålunda utan någons förnärmande med sin egendom vidtagit; och föga rimligt syntes att tillåta eller, hvilket här vore detsamma, påbjuda, att allmän åklagare skulle ega eller till och med vara skyldig att, oaktadt alla fordringsegare fått liqvid och någon rättskränkning således ej egt rum, åtala gäldenärens åtgöranden. Särdeles bjert fölle detta i ögonen i fråga om den förbrytelse, som omförmäles i 5 §. En gäldenär rymde t. ex. i afsigt att å främmande ort genom arbete skaffa sig medel att godtgöra sina fodringsegare. Detta lyckades honom ock, men först t. ex. sju månader sedan han rymde. Han kom då tillbaka och betalade till fullo alla sina skulder, och alla borgenärerna förklarade sig nöjda. Icke desto mindre skulle, enligt förslaget, allmän åklagare ej blott ega, utan ovilkorligen vara pliktig att ställa gäldenären under åtal för rymningen, hvilken skulle kunna för honom medföra både straffarbete och förlust af medborgerligt förtroende. Icke heller den i 7 § föreslagna utsräckningen af allmän åklagares åtalsrätt syntes af behöfvat påkallad.

Utskottet, som förty ansåg bestämmelserna i dåvarande 6 och 7 §§ af 23 kap. böra oförändrade bibehållas allenast med någon jemkning af redaktionen i 6 §, hemstälde alltså, att de båda lagrummen måtte erhålla följande lydelse, 6 §: »Styrker inför rätten den, som gjort sig skyldig till ansvar efter 5 § eller ock efter 2 eller 3 §, ehvad det är gäldenär eller sådan syssloman, som i 4 § sägs, att borgenärerna i konkursen blifvit till fullo förnöjda; varde från allt ansvar fri förklarad». samt 7 §: »Brott, som i 2 eller 3 § omförmäles, ehvad det begåtts af gäldenär eller, efter ty i 4 § sägs, af syssloman, så ock brott, som i 5 § omförmäles, må ej åtalas af annan än målsegande.»

En af reservanterna inom utskottet beträffande utskottets hemställen rörande sist anförda lagrum förklarade sig anse lagstiftningen böra i så måtto tillmötesgå en af allmänna tänkesättet fordrad skärpning i strafförfarandet

emot oredliga gäldenärer, att allmän åklagare berättigades att efter angivelse af målseganden ställa sådana gäldenärer under åtal, och föreslog i enlighet härmed följande lydelse af samma lagrum:

»Brott, som i 2 § omförmäles, ehvad det begåtts af gäldenär eller, efter ty i 4 § sägs, af syssloman, så ock brott emot 5 § må ej åtalas af allmän åklagare, der ej brottet af målsegande till sådant åtal angifves. Brott, som i 3 § sägs, må ej af annan än målsegande åtalas.»

Utskottets hemställan i fråga om 6 § blef af kamrarne bifallen, af Första Kammaren dock först efter åtskilligt meningsutbyte och votering. Beträffande lydelsen af 7 § stannade deremot kamrarne i skiljaktiga beslut, i det att Första Kammaren efter votering med 58 röster mot 42 godkände utskottets ofvananförda förslag, medan Andra Kammaren efter någon diskussion, derunder starka sympatier uttalades för det i nyss berörda reservation vid utskottets utlåtande framställda medlingsförslag, godkände paragrafen med den lydelse, som i propositionen föreslagits. Sedan i anledning häraf utskottet i ändamål af sammanjemkning i memorial n:o 51 hemställt, att Andra Kammaren med frånträdande af sitt beslut ville biträda medkammarrens beslut i fråga om lydelsen af ifrågavarande lagrum, blef denna hemställan af kamrarne bifallen. Det beslut, Riksdagen i denna fråga sålunda fattat, blef af Kongl. Maj:t godkändt; och lagrummet kom sålunda, på sätt redan blifvit omnämndt, att behålla sin förutvarande lydelse.

Hvad nu beträffar motionärens förslag till ändrad lydelse af 6 §, går detta, såsom af ofvan lemnade redogörelse inhemtas, betydligt längre än Kongl. Maj:ts förslag vid 1890 års riksdag, i det motionären, hvad angår åtalsrätten, icke vill erkänna någon skilnad mellan den oredlige och den allenast vårdslöse gäldenären. Då hvad utskottet vid nämnda riksdag erinrade i fråga om sist berörda förslag sålunda måste i ännu högre grad gälla emot motionären, följer häraf, att utskottet icke kan förorda bifall till det förslag, motionären i förevarande hänseende framställt. Härtill anser sig utskottet vara så mycket mera befogadt, som den konkursgäldenär, hvilken gjort sig skyldig till oredligt förfarande mot sina borgenärer, i ett fall af särskild praktisk betydelse numera är likställd med bedräglig gäldenär. Genom lag den 22 maj 1891, delvis tillkommen i anledning af Riksdagens skrifvelse den 26 februari 1889, är nemligen sådan ändring vidtagen i 104, 106 och 113 §§ konkurslagen, att ackord

ej må fastställas då gäldenär blifvit dömd för oredligt förhållande mot sina borgenärer eller medan han under tilltal därför står, att vidare ackordsförslag ej må af borgenärer antagas i sistnämnda fall samt att, derest efter fastställelse af ackordsförslag yppas, att gäldenären gjort sig skyldig till oredlighet mot sina borgenärer, den eftergift, som genom ackordet må vara gäldenären tillerkänd, skall förfalla.

Vidkommande härefter motionärens förslag om ändring af 7 § anser sig utskottet fortfarande förhindradt att förorda en utsträckning af allmän åklagares åtalsrätt derhän, att densamma, om ock först efter angivelse, må kunna omfatta sådana förseelser, som i strafflagen inbegripas under kategorien: uppenbar vårdslöshet. Deremot synes en dylik utsträckning beträffande oredlighetsbrotten med skäl kunna ifrågasättas. Det lär nemligen icke kunna förnekas, att sistnämnda slag af konkursförbrytelser ligga de grofva brott, som i kapitlets 1 § omförmålas, temligen nära, och i hvarje fall långt mera än vårdslöshetsbrotten störande ingripa i samhällets näringslif. Att emellertid åt åklagaren inrymma en själfständig åtalsrätt i fråga om oredlighetsbrotten torde icke vara lämpligt. Dels skulle nemligen en dylik åtgärd icke rätt väl stämma öfverens med den uppfattning, utskottet nu och tillförene häfdat beträffande verkningarna i kriminelt afseende af en med borgenärerna under konkursen träffad uppgörelse, och dels torde det praktiska värdet af en dylik förändring i allmänhet icke blifva särdeles stort. Enligt utskottets åsigt erbjuder deremot det medlingsförslag, som, på sätt förut blifvit nämndt, under form af en reservation vid utskottets utlåtande i ämnet framlades vid 1890 års riksdag, en väg, på hvilken syftemålet med motionen bättre och säkrare torde stå att vinna än genom medgifvandet af en själfständig åtalsrätt för en person, hvilken, i likhet med allmänna åklagaren, i de flesta fall står utom kretsen af de mången gång helt enskilda affärsförhållanden, som med förbrytelsen ega samband.

Berörda medlingsförslag afsåg, såsom redan blifvit angifvet, att tillerkänna åklagare rätt att efter angivelse åtala brott, som innebure oredlighet emot borgenärer, och på samma gång förbehålla målsegande utslutande rätt att åtala förseelser, hvarigenom gäldenär ådagalagt uppenbar vårdslöshet. Genom antagandet af en dylik norm för åtalsrättens tillämpning vid de båda ifrågavarande slagen af konkursförbrytelser vinnes å ena sidan onekligen en lämplig gradation i berörda afseende, medan å andra sidan, då åklagare ju är oförhindrad att fullfölja ett anställt åtal,

fastän angifvelsen återkallats, torde vara sörjdt för att den oredlige gäldenären oftare än hittills skett erhåller välförtjent näpst.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

2:o att Riksdagen ville, i anledning af herrar *Eliassons* och *N. Peterssons* motioner, för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af 15 kap. 24 § samt 23 kap. 7 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 15 kap. 24 § samt 23 kap. 7 § strafflagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

15 kap. 24 §.

Brott, som i 23 § sägs, må ej åtalas af annan än målsegande.

23 kap. 7 §.

Brott, som i 2 § omförmäles, ehvad det begåtts af gäldenär eller, efter ty i 4 § sägs, af syssloman, så ock brott, hvarom i 5 § förmäles, må ej åtalas af allmän åklagare, der ej brottet af målsegande till sådant åtal angifves. Brott, som i 3 § sägs, må ej af annan än målsegande åtalas.

Stockholm den 7 mars 1892.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

emot utskottets hemställan i första punkten:

af herr *Mankell*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda,

Bih. till Riksd. Prot. 1892. 7 Saml. 14 Häft.

om och i hvad mån ransakningstiden för den, som blifvit dömd till fängelse eller straffarbete, måtte kunna från strafftiden afdragas och, om sådant finnes böra ske, derom för Riksdagen framlägga förslag;

samt emot utskottets hemställan i *andra* punkten:

dels, beträffande herr J. Eliassons motion:

af herr *Lilienberg*, som ansett, att utskottet bort afstyrka bifall till densamma;

af herr *Mankell*, som ansett, att motionen icke bort gifva anledning till det af utskottet framställda förslag samt att detsamma i alla händelser varit olämpligt; samt

af herr *Wester*;

dels ock, beträffande herr N. Peterssons motion:

af herrar *Bergström*, *Fröberg*, grefve *Klingspor*, *Hasselrot* och *Claëson*.

Härjemte hafva herrar *Hasselrot* och *L. O. Larsson* anhållit att få här antecknadt, att de icke deltagit i behandlingen inom utskottet, den förre af herr J. Eliassons motion och den senare af herr N. Peterssons motion.